

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

Η

ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

2^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της, στις 22 Απριλίου 2020, με την εξής σύνθεση: Κωνσταντίνος Κορομπέλης, Πρόεδρος, Μαρία Μανδράκη, Μέλος και Νικόλαος Σαββίδης, Μέλος και Εισηγητής, δυνάμει της με αριθμό 417/2020 Πράξης του Προέδρου του Κλιμακίου

Για να εξετάσει την Προδικαστική Προσφυγή του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) - Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ) 323/17-03-2020 της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας με την επωνυμία « .....», που εδρεύει στη ....., επί της οδού ....., αριθ. ...., νόμιμα εκπροσωπούμενης

Κατά του ....., που εδρεύει στο ....., επί της ....., αριθ. ...., όπως νόμιμα εκπροσωπείται

και της παρεμβαίνουσας ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία « .....» και το διακριτικό τίτλο « .....», που εδρεύει στο ....., επί της οδού ..... και ....., αρ. ...., νόμιμα εκπροσωπούμενης.

Με την κρινόμενη προσφυγή ζητείται να ακυρωθεί η με αριθμό 17/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (ΟΕ) του καθ' ου ..., κατά το μέρος της κατά το οποίο απορρίπτεται η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας και η προσφορά της στο διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου του έργου «Κατασκευή αγωγών ομβρίων υδάτων στο .....» και αναδεικνύεται προσωρινός μειοδότης της σύμβασης η παρεμβαίνουσα εταιρεία.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε τον Εισηγητή, Νικόλαο Σαββίδη

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής καταβλήθηκε και δεσμεύτηκε το νόμιμο παράβολο (ηλεκτρονικό παράβολο αυτόματης δέσμευσης με κωδικό .....), ποσού 2.823,00€, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 363 παρ. 1 του ν. 4412/2016 και 5 παρ. 1 του π.δ. 39/2017, δοθέντος ότι η προϋπολογισθείσα δαπάνη της σύμβασης προ ΦΠΑ ανέρχεται στις 564.516,13€.

2. Επειδή, η προσφυγή ανατέθηκε προς εξέταση στο 2^ο Κλιμάκιο της ΑΕΠΠ με το από 17-03-2020 ηλεκτρονικό μήνυμα του Προέδρου της Αρχής.

3. Επειδή, Ο ..... (στο εξής καλούμενος στην παρούσα «αναθέτουσα αρχή» ή « .....»), με τη με αριθμό πρωτοκόλλου ..... διακήρυξη του προκήρυξε ανοιχτό ηλεκτρονικό διαγωνισμό, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή), για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «Κατασκευή αγωγών ομβρίων υδάτων στο .....», συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης 564.516,13€ πλέον ΦΠΑ 135.483,87€ (700.000,00€ συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ) (στο εξής «διαγωνισμός»). Η διακήρυξη του διαγωνισμού αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ) στις 19-10-2018, όπου έλαβε Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) ..... Ο διαγωνισμός διεξάγεται μέσω της διαδικτυακής πύλης του ΕΣΗΔΗΣ, υπό τον συστημικό αριθμό ..... Στο διαγωνισμό υποβλήθηκαν εννέα (9) προσφορές, οι τέσσερις πρώτες από τις οποίες κατά σειρά μειοδοσίας ήταν οι εξής: Πρώτη (1) η προσφορά της προσφεύγουσας με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 59,84%, δεύτερη (2) η προσφορά της εταιρείας με την επωνυμία « .....», με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 42,39%, τρίτη (3) η προσφορά της εταιρείας με την επωνυμία « .....», με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 29,00% και τέταρτη (4) η προσφορά της παρεμβαίνουσας, με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 28,07%. Μετά την

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

αποσφράγιση τον έλεγχο και την αξιολόγηση των φακέλων των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων στο διαγωνισμό, η επιτροπή του διαγωνισμού, με το από 29-11-2019 Ι Πρακτικό της, εισηγήθηκε να απορριφθεί η προσφορά της εταιρείας με την επωνυμία « .....», με την αιτιολογία ότι δεν περιέλαβε στον υποφάκελο των δικαιολογητικών συμμετοχής της τα επί ποινή αποκλεισμού προσκομιζόμενα πιστοποιητικά διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης, να γίνουν δεκτές οι προσφορές των οκτώ λοιπών συμμετεχόντων, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής και οι οικονομικές προσφορές πληρούσαν τους όρους της διακήρυξης, με βάση δε τον πίνακα μειοδοσίας, κατά τον οποίο η προσφορά της εταιρείας με την επωνυμία «.....» κατατάσσεται τελικώς τρίτη, εισηγήθηκε η προσφεύγουσα να αναδειχθεί προσωρινή μειοδότης, διότι με μέση έκπτωση 59,84% προσέφερε τη χαμηλότερη τιμή και καλύπτει όλες τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 4.1 της διακήρυξης του διαγωνισμού. Ακολούθως, με τη με αριθμό ...../27-12-2019 απόφασή της, η Οικονομική Επιτροπή (στο εξής «ΟΕ») του καθ' ου ..... ανέβαλε τη λήψη απόφασης ανάδειξης αναδόχου του διαγωνισμού, προκειμένου να απαιτήσει από τους δυο πρώτους σε σειρά μειοδοσίας οικονομικούς φορείς τεκμηρίωση της οικονομικής τους προσφοράς σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 και κάλεσε την προσφεύγουσα με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 59,84% και την εταιρεία με την επωνυμία « .....», με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 42,39% να υποβάλουν αιτιολόγηση του υψηλού ποσοστού έκπτωσης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016. Η με αριθμό ...../2019 Απόφαση – Πρόσκληση της ΟΕ του καθ' ου ..... κοινοποιήθηκε στους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς στις 14-01-2020. Στην πιο πάνω πρόσκληση απάντησε μόνον η προσφεύγουσα, η οποία στις 24-01-2020 ανήρτησε στην επικοινωνία του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού το από 23-01-2020 έγγραφό της με θέμα Αιτιολόγηση οικονομικής προσφοράς. Με τη με αριθμό 17/2020 απόφασή της,

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

όμως, η ΟΕ του καθ' ου ..... απέρριψε την από 23-1-2020 αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας. Με την ίδια απόφαση, εξάλλου, η ΟΕ του ..... απέρριψε και την εταιρεία « .....», με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίθηκε και δεν απέστειλε την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς ως όφειλε. Με τη με αριθμό 17/2020 απόφασή της, τέλος, η ΟΕ του καθ' ου ..... ενέκρινε το από 29-11-2019 Ι πρακτικό της επιτροπής του διαγωνισμού σχετικά με την αποσφράγιση δικαιολογητικών συμμετοχής και οικονομικών προσφορών των συμμετεχόντων και ανέδειξε ως προσωρινό μειοδότη την παρεμβαίνουσα εταιρεία «...που είναι τρίτη σε σειρά με ποσοστό έκπτωσης 28,07%, αφού απορρίφθηκαν οι δύο πρώτοι, ... και καλύπτει όλες τις προϋποθέσεις συμμετοχής της στο διαγωνισμό, σύμφωνα με την διακήρυξη». Κατά της απόφασης αυτής (Απόφαση με αριθμό 17/2020) της ΟΕ του καθ' ου ..... (στο εξής καλούμενη στην παρούσα «προσβαλλόμενη απόφαση» ή «προσβαλλόμενη πράξη») στρέφεται η προσφεύγουσα, κατά το μέρος της κατά το οποίο απορρίπτεται η αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς και η προσφορά της στο διαγωνισμό και, αντ' αυτής, αναδεικνύεται προσωρινός μειοδότης της σύμβασης η παρεμβαίνουσα, για τους λόγους και κατά τα ειδικά αιτήματα που αναπτύσσονται στην κρινόμενη προσφυγή.

4. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης (345 παρ. 1 ν. 4412/2016, 6 παρ.1 ν. 4412/2016) που ανέρχεται σε ποσό χωρίς ΦΠΑ 564.516,13€, του αντικειμένου της (έργο) και της νομικής φύσης του ..... που διενεργεί το διαγωνισμό ως μη κεντρικής κυβερνητικής αρχής, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται όμως στις διατάξεις του ν. 4412/2016 και πιο συγκεκριμένα του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, και λαμβανομένου υπόψη και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας (ανάρτηση της διακήρυξης στο ΚΗΜΔΗΣ στις 18-10-2019), η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 345 παρ. 1 και την παρ. 7 του άρθρου 379 αυτού, όπως ισχύουν, η δε Α.Ε.Π.Π. ενώπιον της οποίας υποβάλλεται η κρινόμενη προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

5. Επειδή, όπως προκύπτει από τα αναρτημένα στοιχεία στη λειτουργικότητα της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού (ΕΣΗΔΗΣ α/α .....), η κρινόμενη προσφυγή ασκήθηκε εμπρόθεσμα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 361 παρ. 1 περ. α' του ν. 4412/2016 και 4 παρ. 1 περ. α' του π.δ. 39/2017, δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 06-03-2020 και η προσφυγή ασκήθηκε στις 16-03-2020. Η προσφυγή, εξάλλου, ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 362 παρ. 2 του ν. 4412/2016 και 8 παρ. 2 του πιο πάνω π.δ. Κατά συνέπεια, ως τύποις παραδεκτή, η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να εξεταστεί στην ουσία της.

6. Επειδή, από την επισκόπηση του φακέλου του διαγωνισμού προκύπτει ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε στο διαγωνισμό και υπέβαλε προσφορά που έγινε δεκτή, κατετάγη δε πρώτη κατά τη σειρά μειοδοσίας. Θα έπρεπε επομένως να αναδειχθεί αυτή προσωρινή ανάδοχος της σύμβασης, αν είχε γίνει δεκτή η αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς. Κατά συνέπεια, με έννομο συμφέρον, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του π.δ. 39/2017, βάλλει κατά της προσβαλλόμενης απόφασης, με την οποία μη νόμιμα κατά τα ιστορούμενα στην προσφυγή της απορρίφθηκε η αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς και εν τέλει η ίδια η προσφορά της στο διαγωνισμό.

7. Επειδή, συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα προβάλλει τα εξής: α) Η απόρριψη της αιτιολόγησης της προσφοράς της έλαβε χώρα χωρίς προηγούμενη εισήγηση της επιτροπής του διαγωνισμού, κατά παράβαση του προβλεπόμενου στις διατάξεις του άρθρου 221 του ν. 4412/2016 ουσιώδους τύπου της διαδικασίας. β) Από το περιεχόμενο της αιτιολόγησής της δε και ιδίως από την περιγραφή των ιδιόκτητων μηχανημάτων και του λοιπού εξοπλισμού που είναι συναφή με το αντικείμενο και κατάλληλα για την εκτέλεση του υπό δημοπράτηση έργου, προκύπτει ότι η προσφεύγουσα έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των λοιπών συμμετεχόντων στο διαγωνισμό

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

και εκμηδενίζει την ανάγκη χρησιμοποίησης εργατικού δυναμικού στην εκτέλεση του έργου. γ) Η επίκληση της Εγκυκλίου 9/2018 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών από την αναθέτουσα αρχή είναι μη νόμιμη, καθώς δεν κατέστη μέρος του κανονιστικού πλαισίου του διαγωνισμού, επιπλέον, δεν έχει σχέση με την αιτιολόγηση των προσφορών των διαγωνιζομένων. δ) Σε κάθε περίπτωση, η αναθέτουσα αρχή δεν ζήτησε τα κρίσιμα στοιχεία που θεωρεί ότι θα έπρεπε να δοθούν ώστε να αιτιολογείται επαρκώς η οικονομική της προσφορά (εργατική δαπάνη, γενικά έξοδα ή στοιχεία βάσει της εγκυκλίου 9 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών), προς τούτο και προ της απόρριψης της προσφοράς της όφειλε να τα ζητήσει διευκρινιστικά. ε) Τέλος, η προσβαλλόμενη είναι και πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι δεν διαλαμβάνεται κρίση επί των στοιχείων που πράγματι περιλαμβάνονται στην αιτιολόγηση της προσφοράς της προσφεύγουσας, ούτε και αν μετά ταύτα είναι πράγματι ασυνήθιστα χαμηλή.

8. Επειδή, εξάλλου, με έννομο συμφέρον, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 362 παρ. 3 του ν. 4412/2016 και 7 του π.δ. 39/2017 και εν γένει παραδεκτώς και εμπροθέσμως, σύμφωνα με τις ίδιες ως άνω διατάξεις, υπέρ της διατήρησης της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης, παρεμβαίνει η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία « .....» και το διακριτικό τίτλο « .....», με την αναρτηθείσα στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού στις 30-03-2020 υπογεγραμμένη την ίδια ημερομηνία παρέμβασή της. Σε αυτήν η παρεμβαίνουσα αντικρούει τους λόγους της προσφυγής, ιδίως δε ισχυρίζεται ότι προ της έκδοσης της προσβαλλόμενης απόφασης της ΟΕ του ..... δεν απαιτείτο εισήγηση ή γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού, επιπλέον ότι η αιτιολογία της της προσβαλλόμενης απόφασης είναι και νόμιμη και βάσιμη.

9. Επειδή, τέλος, με το με αριθμό πρωτ. ....../30-03-2020 έγγραφο του ..... του καθ' ου ..... και Προέδρου της Οικονομικής του Επιτροπής, η αναθέτουσα αρχή παραθέτει τις απόψεις της επί της προσφυγής, με τις οποίες προς αντίκρουση των λόγων της προσφυγής ισχυρίζεται τα εξής: Η μέση προσφερθείσα έκπτωση της προσφεύγουσας εκ ποσοστού 59,84% επί

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

των τιμών του τιμολογίου της μελέτης του έργου, αλλά και αυτή της δεύτερης στη σειρά μειοδοσίας εταιρείας εκ ποσοστού 42,39% ήταν ιδιαίτερα μεγάλη, ιδίως σε σύγκριση με τη έκπτωση που προσέφεραν οι λοιποί συμμετέχοντες στο διαγωνισμό, που ήταν μικρότερη του 29%. Η αιτιολόγηση που ζητήθηκε συνεπώς από την προσφεύγουσα και τη δεύτερη κατά την αρχική σειρά μειοδοσίας εταιρεία ..... ήταν νόμιμη και στηρίχτηκε στις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Λαμβάνοντας υπόψη ότι με την υποβληθείσα αιτιολόγηση της προσφοράς της η προσφεύγουσα δεν καθόρισε τη μέθοδο, τη διαδικασία, ούτε τα οικονομικά στοιχεία της κατασκευής, δεν ανέφερε οποιαδήποτε τεχνική λύση που έχει επιλέξει, δεν απέδειξε τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες για αυτήν, που της προσδίδουν συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των λοιπών συνδιαγωνιζομένων της, δεν πρότεινε κάποια πρωτοτυπία στην κατασκευή του έργου, ούτε απέδειξε τη συμμόρφωσή της στην παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 4412/2016, εφόσον, άλλωστε δεν έκανε καμία αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας, στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοί της, ούτε προσκόμισε δικαιολογητικά σχετικά με τις νόμιμες αποδοχές και τις ασφαλιστικές τους εισφορές, νομίμως η αναθέτουσα αρχή και σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 88 και της παρ. 2 του άρθρου 89 του ν. 4412/2016 απέρριψε την αιτιολόγηση της χαμηλής προσφοράς της. Ούτε, άλλωστε, η επικαλούμενη πρότερη εμπειρία της προσφεύγουσας σε ανάλογες με την υπό δημοπράτηση συμβάσεις, χωρίς να τεκμηριώνεται η αντιστοιχία τους με την προκειμένη και χωρίς να εξηγείται πώς η πρότερη αυτή εμπειρία αιτιολογεί το χαμηλό κόστος για την κατασκευή της επίμαχης σύμβαση συνιστά επαρκή αιτιολόγηση της προσφοράς της. Εξάλλου, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας περί πλειάδας ιδιόκτητου εξοπλισμού και μηχανημάτων που διαθέτει, ο οποίος μάλιστα εκμηδενίζει την ανάγκη χρησιμοποίησης εργατικού δυναμικού κατά την εκτέλεση του έργου, είναι αόριστος και αναπόδεικτος. Αόριστες επίσης είναι και οι αναφορές σχετικά με τις συνθήκες κάτω από τις οποίες δύναται η προσφεύγουσα να εισφέρει στο έργο υλικά με πολύ χαμηλό κόστος. Στην αιτιολόγηση του κόστους της, τέλος, η προσφεύγουσα δεν φαίνεται να υπολογίζει ούτε τα έμμεσα κόστη της (γενικά έξοδα κατά την

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

εκτέλεση της σύμβασης). Συμπερασματικά, η αναθέτουσα αρχή υποστηρίζει ότι η προσφεύγουσα όχι μόνο δεν παρέσχε επαρκή αιτιολόγηση της χαμηλής προσφοράς της, αλλά ούτε καν μια επαρκή βάση για περαιτέρω διευκρινίσεις από αυτήν. Περαιτέρω, σε σχέση με την εισήγηση της τεχνικής υπηρεσίας προ της λήψης της προσβαλλόμενης απόφασής της, η αναθέτουσα αρχή ισχυρίζεται ότι η υπηρεσία αυτή είναι η πλέον αρμόδια να παράσχει γνώμη σχετικά με την αιτιολόγηση του ύψους της προσφοράς των διαγωνιζομένων, διότι αυτή γνωρίζει τις ιδιαίτερες συνθήκες εκτέλεσης του έργου, αυτή μελέτησε το έργο και τα συμβατικά του τεύχη, αυτή δε έχει και τη σχετική εμπειρία, λόγω προηγούμενων επιβλέψεων αντίστοιχων έργων.

10. Επειδή, σχετικά με τον ισχυρισμό της προσφεύγουσας περί παράβασης ουσιώδους τύπου κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, λόγω παράλειψης προηγούμενης έκδοσης γνώμης της επιτροπής του διαγωνισμού, στο ν. 4412/2016, οι διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται στον επίμαχο διαγωνισμό (βλ. σκ. 4 της παρούσας), ορίζονται τα εξής: Στο άρθρο 221 με τίτλο «Όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων» ότι: «1. Στο πλαίσιο των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, τα όργανα που γνωμοδοτούν προς τα αποφαινόμενα όργανα («γνωμοδοτικά όργανα») έχουν ιδίως τις ακόλουθες αρμοδιότητες: α) αξιολογούν τις προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής των προσφερόντων ή υποψηφίων, β) ελέγχουν την καταλληλότητα των προσφερόντων ή υποψηφίων για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, γ) ελέγχουν και αξιολογούν τις προσφορές, δ) στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου ή σύμπραξης καινοτομίας, διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες ή υποψηφίους, ε) εισηγούνται τον αποκλεισμό των προσφερόντων ή υποψηφίων από τη διαδικασία, την απόρριψη των προσφορών, την κατακύρωση των αποτελεσμάτων, την αποδέσμευση των εγγυήσεων, τη ματαίωση της διαδικασίας, στ) γνωμοδοτούν για κάθε άλλο θέμα που ανακύπτει κατά τη διαδικασία ανάθεσης, ... 2. [...] 3. Με απόφαση της αναθέτουσας αρχής συγκροτούνται γνωμοδοτικά όργανα για συγκεκριμένη σύμβαση ή

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

περισσότερες ή σε ετήσια βάση για τις συμβάσεις που συνάπτει η αναθέτουσα αρχή. ... Με τις αποφάσεις της παρούσας δύνανται να συγκροτούνται κατά περίπτωση και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων που αφορούν τις διαδικασίες σύναψης. ... 6. Για τη συγκρότηση και τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων στις αναθέτουσες αρχές, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας», εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ως άνω νόμου», στο υπό το κεφάλαιο «Στάδια Διαδικασίας» και με τίτλο «Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής στις δημόσιες συμβάσεις έργων» άρθρο 98, ότι: «1. Τα στάδια στην ανοικτή διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, όταν οι εν λόγω διαδικασίες δεν διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, έχουν ως εξής: α) Στην ανοικτή διαδικασία ... Οι προσφορές που παραλαμβάνονται, καταχωρίζονται κατά σειρά κατάθεσής τους σε σχετικό πρακτικό του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου, στο οποίο ειδικότερα αναφέρονται η σειρά προσέλευσης, η επωνυμία του οικονομικού φορέα, η τάξη και κατηγορία του, ο εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος, καθώς και η εκπλήρωση άλλων τυπικών προϋποθέσεων που απαιτούν τα έγγραφα της σύμβασης. ... γ) Αν κριτήριο ανάθεσης είναι η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, αμέσως μετά την κατά τα ανωτέρω ολοκλήρωση της παραλαβής των προσφορών και καταγραφής των δικαιολογητικών συμμετοχής, ακολουθεί η αποσφράγιση των οικονομικών προσφορών και η ανακοίνωση των επί μέρους στοιχείων τους, τα οποία επίσης καταχωρίζονται στο ίδιο ως άνω πρακτικό. Στη συνέχεια αν η αναθέτουσα αρχή εφαρμόζει την παράγραφο Ι του άρθρου 101: αα) Στην περίπτωση εφαρμογής της περίπτωσης α` της παραγράφου 2 του άρθρου 95, το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο προβαίνει σε έλεγχο της ομαλότητας των οικονομικών προσφορών ... οι αποκλίσεις των ποσοστών έκπτωσης προς τα άνω ή προς τα κάτω δεν υπερβαίνουν το 0,10 (1 - Εμ) και αφορούν ομάδα ή ομάδες εργασιών που αθροιστικά η αξία τους στον προϋπολογισμό της υπηρεσίας δεν ξεπερνά το πέντε τοις εκατό (5%) η οικονομική προσφορά ομαλοποιείται με αύξηση στο κατώτατο όριο ομαλότητας που ορίζεται στην

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

περίπτωση α` της παρ. 2 του άρθρου 95, όλων των ποσοστών έκπτωσης που υπολείπονται από αυτό και η σύμβαση θεωρείται καταρτισμένη με τα ποσοστά αυτά και τα αντίστοιχα ποσά, όπως διορθώνονται από το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο. ... Στη συνέχεια, στις υποπεριπτώσεις αα) και ββ)`), τα δικαιολογητικά συμμετοχής ελέγχονται την ίδια ημέρα κατά τη σειρά της μειοδοσίας, αρχίζοντας από τον πρώτο μειοδότη. ... γγ) Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 50 το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών, ελέγχει, με βάση την σειρά μειοδοσίας, για τους πέντε (5) πρώτους, την πληρότητα και συμφωνία των μελετών που υποβλήθηκαν με βάση τα οριζόμενα στα έγγραφα της σύμβασης και ιδίως στον «Κανονισμό Μελετών Έργου», διαπιστώνοντας τη συμμόρφωση ή μη των μελετών σε αυτά (πίνακας συμμόρφωσης), χωρίς βαθμολόγηση και καταγράφει το αποτέλεσμα στο ίδιο ως άνω πρακτικό. δ) Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο, πριν την ολοκλήρωση της σύνταξης και έκδοσης του ως άνω πρακτικού του επικοινωνεί με τους εκδότες που αναγράφονται στις υποβληθείσες εγγυητικές επιστολές, προκειμένου να διαπιστώσει την εγκυρότητά τους κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 72. ε) Η διαδικασία της παραγράφου αυτής καταχωρείται στο πρακτικό του αρμόδιου γνωμοδοτικού οργάνου ή σε παράρτημά του που υπογράφεται από τον πρόεδρο και τα μέλη της. Το αρμόδιο γνωμοδοτικό όργανο ολοκληρώνει τη σύνταξη και έκδοση του σχετικού πρακτικού με το αποτέλεσμα της διαδικασίας, με το οποίο εισηγείται την ανάθεση της σύμβασης βάσει των κριτηρίων ανάθεσης όπως ορίστηκαν στα έγγραφα της σύμβασης, και το υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή, η οποία εγκρίνει το αποτέλεσμα, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 106. στ) Κατά της απόφασης έγκρισης του αποτελέσματος της διαδικασίας χωρεί ένσταση, σύμφωνα με το άρθρο 127 για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία έως εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (προ ΦΠΑ) ή η προδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με το άρθρο 360 για συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (προ ΦΠΑ). ... 2. Τα παραπάνω οριζόμενα στην παράγραφο 1 εφαρμόζονται αναλόγως και στο δεύτερο στάδιο της κλειστής διαδικασίας, στην ανταγωνιστική διαδικασία με

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου. ... 4. Τα παραπάνω οριζόμενα στις παραγράφους 1 και 2 προσαρμόζονται για τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων που διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, σύμφωνα με τα άρθρα 22 και 36, με την απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 36», στο άρθρο 88 με τίτλο «Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές (άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», ότι: «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: ...3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18. ...» και στο άρθρο 89, με τίτλο «Δικαιολογητικά σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές», ότι: «1. Για την απόδειξη ότι η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά, ..., ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, ιδίως και κατά περίπτωση τα κατωτέρω έγγραφα: ... 2. Για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους».

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

11. Επειδή, από τις παρατεθείσες στην αμέσως προηγούμενη σκέψη της παρούσας διατάξεις του νόμου προκύπτει ότι στους διαγωνισμούς σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, κατά το πρώτο στάδιό τους, η επιτροπή του διαγωνισμού έχει την αρμοδιότητα να αποσφραγίσει τις προσφορές των διαγωνιζομένων, να ελέγξει και να αξιολογήσει τα δικαιολογητικά συμμετοχής τους, τις εγγυητικές επιστολές συμμετοχής, τις μελέτες που συνυποβάλουν με την προσφορά τους, όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 50 του ν. 4412/2016, και τις οικονομικές τους προσφορές και ολοκληρώνει τη διαδικασία με πρόταση για τις προσφορές που πρέπει να γίνουν δεκτές και το διαγωνιζόμενο στον οποίο πρέπει να κατακυρωθεί η σύμβαση με βάση το κριτήριο ανάθεσης. Αν με το πρακτικό της επιτροπής προτείνει να γίνουν δεκτές όλες οι προσφορές, έπεται ότι κατά τη γνώμη της καμία προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή. Αντιθέτως, αν η επιτροπή κρίνει ότι κάποια προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, απαιτεί εξηγήσεις κατά τους όρους του άρθρου 88 και 89 του ν. 4412/2016 και αφού τις λάβει, στο πρακτικό με το οποίο ολοκληρώνει τη διαδικασία κατά τα άνω περιλαμβάνει και αιτιολογημένη πρόταση και επί της επάρκειας ή μη των εξηγήσεων επί των χαμηλών προσφορών. Την πρότασή της αυτή αποτυπώνει σε πρακτικό το οποίο υποβάλλει προς έγκριση στο αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής, το όργανο δηλαδή που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα. Με άλλα λόγια, απαιτείται προηγούμενη γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού, όπως αυτή αποτυπώνεται στο σχετικό πρακτικό της, προκειμένου το αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής να εγκρίνει με πράξη του τα αποτελέσματα του οικείου σταδίου του διαγωνισμού. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής, όμως, δεν απαγορεύεται να αποκλίνει από τη γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού, αρκεί η απόκλιση αυτή να είναι πλήρως αιτιολογημένη. Στο άρθρο 20, εξάλλου, του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας», προβλέπονται τα εξής: «1. Όπου ο νόμος, για την έκδοση διοικητικής πράξης, προβλέπει προηγούμενη γνώμη (απλή ή σύμφωνη) ή πρόταση άλλου οργάνου, η μεν γνώμη διατυπώνεται ύστερα από ερώτημα του οργάνου που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα, η δε πρόταση υποβάλλεται με πρωτοβουλία του

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

προτείνοντος οργάνου. Η γνώμη ή η πρόταση, πρέπει να είναι έγγραφη, αιτιολογημένη και επίκαιρη κατά το περιεχόμενό της. 2. Το όργανο που έχει την αποφασιστική αρμοδιότητα δεν μπορεί να εκδώσει πράξη με περιεχόμενο διαφορετικό από αυτό της σύμφωνης γνώμης ή της πρότασης. Η μη αποδοχή της θετικής σύμφωνης γνώμης ή της πρότασης, καθώς και η απόκλιση από την απλή γνώμη, πρέπει να αιτιολογούνται ειδικώς. ...». Από τις προπαρατεθείσες ειδικές διατάξεις περί διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων του ν. 4412/2016 προκύπτει ότι η γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού κατά την έννοια των διατάξεων του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας είναι απλή (γνώμη). Κατά συνέπεια, το αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής μπορεί να αποφασίσει, κατ' απόκλιση από τη γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού, μια ή περισσότερες προσφορές στο διαγωνισμό να απορριφθούν για οποιοδήποτε λόγο, λόγου χάρη επειδή θεώρησε ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλές και δεν εξηγήθηκαν ικανοποιητικά οι προσφερόμενες τιμές ή ότι αντιθέτως δεν ήταν ασυνήθιστα χαμηλές, παρότι η επιτροπή του διαγωνισμού θεώρησε ότι αυτές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές. Στην περίπτωση, άλλωστε, κατά την οποία, μετά την υποβολή του πρακτικού της επιτροπής του διαγωνισμού, το αποφαινόμενο όργανο της αναθέτουσας αρχής διαφωνεί καταρχήν ότι πρέπει να γίνουν δεκτές όλες οι προσφορές και αναβάλλει την έκδοση απόφασης περί έγκρισης του πρακτικού μέχρι να δοθούν εξηγήσεις από τους διαγωνιζόμενους, τις προσφορές των οποίων θεώρησε ασυνήθιστα χαμηλές, δεν προκύπτει ότι η διαδικασία επανέρχεται υποχρεωτικά στην αρμοδιότητα της επιτροπής του διαγωνισμού, ούτε ότι της οριστικής απόφασης της αναθέτουσας αρχής περί έγκρισης των αποτελεσμάτων του οικείου σταδίου του διαγωνισμού, πρέπει να προηγηθεί νέα εισήγηση της επιτροπής του, με νέα πρόταση επί της αποδοχής ή της απόρριψης των προσφορών των διαγωνιζομένων. Ούτε, όμως, προκύπτει ότι, προκειμένου η αναθέτουσα αρχή να αποφασίσει επί των εξηγήσεων των διαγωνιζομένων σχετικά με τις τιμές της προσφοράς τους απαγορεύεται αυτή να ζητήσει την άποψη ad hoc επιτροπών ή ομάδων εργασίας ή και υπηρεσίας ακόμη που είναι ενταγμένη στη διοικητική της δομή. Αρκεί η απόφασή της επί των επίμαχων εξηγήσεων να αιτιολογείται πλήρως

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

και να είναι επαρκής και εμπειριστατωμένη. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος της κατά το οποίο οι εξηγήσεις της προσφεύγουσας, η προσφορά της οποίας είχε θεωρηθεί ασυνήθιστα χαμηλή, κρίθηκαν μη ικανοποιητικές, χωρίς προηγούμενη γνώμη της επιτροπής του διαγωνισμού, δεν εκδόθηκε κατά παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας, ούτε είναι μη νόμιμη, επειδή επί των εξηγήσεων της προσφεύγουσας για τις προσφερόμενες τιμές της, εξέφρασε προηγουμένως την άποψή της η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής. Όσα δε περί του αντιθέτου προβάλλει η προσφεύγουσα ερείδονται επί εσφαλμένης νομικής βάσης και ως εκ τούτου είναι αβάσιμα. Τούτων, έπεται ότι ο πρώτος λόγος της κρινόμενης προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

12. Επειδή, σχετικά με τους λοιπούς λόγους της προσφυγής, έχει κριθεί (βλ. ΔΕφΠατρών Ν32/2019) ότι οι διατάξεις των άρθρων 88 και 89 του ν. 4412/2016, που παρατίθενται στη 10^η σκέψη της παρούσας, έχουν την έννοια ότι επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή να εξακριβώνει τη σύνθεση των προσφορών που είναι ασυνήθιστα χαμηλές και να ζητεί από τους διαγωνιζόμενους να της προσκομίσουν τα αναγκαία δικαιολογητικά στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι οι επίμαχες προσφορές είναι σοβαρές. Απαιτείται, δηλαδή, να διασφαλίζεται ένας πραγματικός κατ' αντιπαράθεση διάλογος μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του υποψηφίου, διεξαγόμενος σε κατάλληλο χρονικό σημείο, κατά τη διαδικασία εξετάσεως των προσφορών και πριν τη λήψη αποφάσεως για την ανάθεση, με σκοπό να αποτραπούν αυθαίρετες εκτιμήσεις της αναθέτουσας αρχής και να διασφαλιστεί ο πραγματικός ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων. Απαιτείται, ειδικότερα, να έχει ο υποψήφιος ανάδοχος τη δυνατότητα να υποβάλει προς στήριξη της προσφοράς του όλες τις δικαιολογήσεις τις οποίες ο ίδιος κρίνει σκόπιμες για τα συγκεκριμένα σημεία που δημιούργησαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και των χαρακτηριστικών του αντικειμένου του διαγωνισμού, άνευ οποιουδήποτε σχετικού περιορισμού, η δε αναθέτουσα αρχή πρέπει να διατυπώσει με σαφήνεια την αίτηση που απευθύνει στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους, προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους, υποχρεούται δε να λάβει υπόψη το σύνολο των δικαιολογήσεων, που παρέσχε ο διαγωνιζόμενος, και να εκτιμήσει τη λυσιτέλεια των εξηγήσεων αυτών πριν λάβει απόφαση σχετικά με το αν θα κάνει δεκτή ή θα απορρίψει την εν λόγω προσφορά (πρβλ. ΣΤΕ 197/2015 (ΑΣΦ), ΔΕΚ απόφαση της 29ης Μαρτίου 2012, C-599/2010, σκέψεις 28 έως 34, απόφαση της 23ης Απριλίου 2009, C-292/07, σκέψεις 159 έως 161).

13. Επειδή, εξάλλου, στην υποσημείωση με αριθμό 15 της διακήρυξης με βάση την οποία διενεργείται ο διαγωνισμός ορίζεται: «Επισημαίνεται ότι αν η αναθέτουσα αρχή θεωρήσει ότι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται τα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016».

14. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου του διαγωνισμού, οι συμμετέχοντες σε αυτόν φορείς, των οποίων τα δικαιολογητικά συμμετοχής κρίθηκαν πλήρη και σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης προσέφεραν κατά σειρά μειοδοσίας τις εξής εκπτώσεις επί των τιμών του τιμολογίου του έργου: Η προσφεύγουσα 59,84%, η εταιρεία « .....» 42,39%, η παρεμβαίνουσα 28,07%, η εταιρεία «.....» 27,13, η εταιρεία « .....» 26%, η εταιρεία « .....» 21,79%, η εταιρεία « .....» 21,00% και η εταιρεία « .....» 20,49%. Μετά ταύτα, η επιτροπή του διαγωνισμού με το από 29-11-2019 Ι Πρακτικό της, εισηγήθηκε η προσφεύγουσα να αναδειχθεί προσωρινή μειοδότης, διότι προσέφερε τη χαμηλότερη τιμή και καλύπτει όλες τις προϋποθέσεις συμμετοχής στο διαγωνισμό, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 4.1 της διακήρυξης του διαγωνισμού. Με τη με αριθμό ...../27-12-2019 απόφασή της, όμως, η Οικονομική Επιτροπή του καθ' ου ..... ανέβαλε τη λήψη απόφασης ανάδειξης αναδόχου του διαγωνισμού, προκειμένου να απαιτήσει από τους δυο

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

πρώτους σε σειρά μειοδοσίας οικονομικούς φορείς τεκμηρίωση της οικονομικής τους προσφοράς σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 και κάλεσε την προσφεύγουσα με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 59,84% και την εταιρεία « .....», με ποσοστό προσφερθείσας έκπτωσης 42,39% να υποβάλουν αιτιολόγηση του υψηλού ποσοστού έκπτωσης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας, κατά ανώτατο όριο δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης της αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, κοινοποίηση που έλαβε χώρα στις 14-01-2020. Σε απάντηση της πιο πάνω πρόσκλησης, στις 24-01-2020 η προσφεύγουσα ανήρτησε στην επικοινωνία του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού το από 23-01-2020 έγγραφό της με θέμα Αιτιολόγηση οικονομικής προσφοράς. Στο εν λόγω έγγραφο η προσφεύγουσα ανέφερε τα εξής: «...Η εταιρεία μας ξεκίνησε να προσφέρει τις υπηρεσίες της και να αναλαμβάνει μεγάλα ιδιωτικά και δημόσια έργα με αυτήν την επωνυμία από το 2014, τα στελέχη τις ωστόσο δραστηριοποιούνται στον χώρο με επιτυχία από το 1980. ... Ενδεικτικές κατηγορίες έργων που έχει αναλάβει έως σήμερα, είναι: Γενικά Κτιριακά Έργα, Έργα Υγείας και Πρόνοιας, Έργα Ενισχύσεων-Αποκαταστάσεων Ιδιωτικών και Δημοσίων Κτιρίων, Δίκτυα Αποχετεύσεων, Έργα Οδοποιίας με τη Διαμόρφωση Δικτύων Ο.Κ.Ω., Έργα Βιομηχανικά-Ενεργειακά & Έργα καυσίμων, Έργα ΟΤΕ, Έργα ΔΕΗ και Ιδιωτικά Έργα. Η Εταιρεία έχει πιστοποιηθεί σύμφωνα με τα πρότυπα ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 39001:012 και OASAS 18001:2007. ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΤΗΓΩΝ: Τσάπα ερπυστριοφόρα 50 τον. ΤΥΠΟΥ CAT 345 B: 2, Τσάπα ερπυστριοφόρα 50 τον. ΤΥΠΟΥ CAT 349 E: 1, Τσάπα ερπυστριοφόρα 35 τον. ΤΥΠΟΥ HITACHI 350 LSM: 2, Τσάπα ερπυστριοφόρα 35 τον. ΤΥΠΟΥ OK 12,5: 2, Σφυρί ερπυστριοφόρο 50 τον. ATLAS CPRP 4.200 kg: 2, Σφυρί ερπυστριοφόρο 35 τον. ATLAS CPRP 3.500 kg: 1, Σφυρί ερπυστριοφόρο 35 τον. ATLAS CPRP 3.000 kg: 2, Σφυρί λαστιχοφόρο 1.200 kg: 2, Σφυρί JCB 300 kg: 2, Προωθητήρας (ΜΠΟΛΤΟΖΑ) D8 R: 2, ΦΟΡΤΩΤΗΣ λαστιχοφόρος 966 G 2 ΦΟΡΤΩΤΗΣ λαστιχοφόρος 966 F: 1, Γκρέιπερ 140 J: 2, Γκρέιπερ 14 J: 1, Οδοστρωτήρας 213 D: 2, AMANN AV 40-2: 2, Τσάπα λαστιχοφόρα ΤΥΠΟΥ OK 6 PMS: 2, Τσάπα λαστιχοφόρα

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

ΤΥΠΟΥ LIEBHERR 912: 2, Τσάπα λαστιχοφόρα ΤΥΠΟΥ LIEBHERR 904: 1, JCB: 2, BOB-CAT: 2, Φορτηγά τύπος MAN TCA 41-440; 3, Φορτηγά ACTROS: 3, Νταλίκες συνεργαζόμενες: 30, Αυτοκινούμενος σπαστήρας τύπου ΡΟΤΟΡΑΣ 1.20: 1, Αυτοκινούμενος σπαστήρας τύπου ΣΙΑΡΟΝ 100 Χ80: 1, Αυτοκινητούμενο τρυπατοκόσκιμο διαμέτρου 0 κοκομμετρίας: 1 ... Το έργο “Κατασκευή αγωγών ομβρίων υδάτων στο .....” απαρτίζεται από τρεις ομάδες εργασιών. ΟΜΑΔΑ Α: Εργοταξιακή σήμανση-Προστατευτικές κατασκευές, Εκσκαφές, Καθαιρέσεις – αποξηλώσεις – καθαρισμοί - αποκαταστάσεις, Επιχώματα - επιχώσεις, Αντιστηρίξεις ΟΜΑΔΑ Β: Κατασκευές από σκυρόδεμα - Στεγανοποιήσεις-αρμοί-λοιπές εργασίες ΟΜΑΔΑ Γ: Μεταλλικά στοιχεία και κατασκευές, Σωληνώσεις, Δίκτυα, Λοιπές κατασκευές δικτύων ... Η Ομάδα Α, παρατηρούμε ότι, έχει ποσοστό άνω του 60,00% επί του συνόλου του έργου. Όπως αναφέραμε και άνωθεν η εταιρεία μας διαθέτει πλειάδα ιδιόκτητων μηχανημάτων, όλων των ειδικοτήτων που χρειάζονται για την ορθή, έντεχνη και λειτουργική κατασκευή του έργου, σαν αποτέλεσμα το άμεσο κόστος του έργου (εργατικά μηχανήματα) να είναι πολύ χαμηλό επί του συνόλου της προσφοράς. Η Ομάδα Β, που το ποσοστό της ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 15,50% αφορά κατασκευές από σκυρόδεμα – στεγανοποιήσεις - αρμοί και λοιπές εργασίες. Γνωστό πιστοποιημένο παρασκευαστήριο σκυροδέματος έχει έδρα στην ....., δηλαδή σε απόσταση λιγότερο των 25χλμ με καλή βατότητα από την τοποθεσία κατασκευής του έργου. Επίσης το ποσοστό επί του συνόλου της ομάδας που αφορά την προμήθεια σκυροδέματος διαφόρων κατηγοριών ανέρχεται σε 67,60 % και σε σχέση με τον προϋπολογισμό είναι σε ποσοστό 10,53 %. Η Ομάδα Γ, που το ποσοστό της ανέρχεται κάτω του 24,00% αφορά προμήθεια και κατασκευή σωληνώσεων και δικτύων. Η εταιρεία μας και τα μέλη της, δραστηριοποιούνται στο χώρο των κατασκευών άνω των 30 ετών με αποτέλεσμα να έχει καταφέρει βέλτιστες τιμές για την πλειάδα των υλικών που απαιτείται για την ολοκλήρωση του έργου. (Ενδεικτικά αναφέρουμε), προμήθεια προκατασκευασμένων τσιμεντοσωλήνων αποχέτευσης, κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916, ονομαστικής διαμέτρου D400mm, προμήθεια

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

προκατασκευασμένων τσιμεντοσωλήνων αποχέτευσης, κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916, ονομαστικής διαμέτρου D700mm, προμήθεια προκατασκευασμένων τσιμεντοσωλήνων αποχέτευσης, κλάσεως αντοχής 120 κατά ΕΛΟΤ EN 1916, ονομαστικής διαμέτρου D800m, προμήθεια μεταλλικών εσχάρων υδροσυλλογής από ελατό χυτοσίδηρο (ductile iron), όπως επίσης η εταιρεία διαθέτει ιδιόκτητες αντιστηρίξεις παρειών χάνδακος με μεταλλικά πετάσματα που απαιτούνται σε ευρύ φάσμα κατασκευής του έργου. Επίσης, θα αναφέρουμε πως οι συνεργάτες μας – προμηθευτές μας, για την διεκπεραίωση και έντεχνη ολοκλήρωση του έργου στον δήμο σας, είναι επιχειρήσεις των οποίων η έδρα βρίσκεται στον ..... και ....., με αποτέλεσμα να μας δίνει το πλεονέκτημα του χαμηλού κόστους των υπηρεσιών τους. Εν κατακλείδι, θέλουμε να σας αναφέρουμε ότι έχουμε κατασκευάσει εντέχνως παρόμοια-παρεμφερή έργα ως κατασκευαστές-υπεργολάβοι. Ενδεικτικά σας αναφέρουμε τα κάτωθι: 1. “Κατασκευή διακλαδώσεων αποχέτευσης στην κάτω ....., ποσού σύμβασης: 532.181,77€ , με έκπτωση 62,00%. Και 2. “Ολοκλήρωση εξωτερικού και εσωτερικού δικτύου ύδρευσης οικισμού ....., ποσού σύμβασης: 656.769,18 €, με έκπτωση 62,70%. Συνοψίζοντας, για όλους τους παραπάνω λόγους , η εταιρεία μας μετά από ενδελεχή έρευνα στην κοστολόγηση του έργου με Α.Μ. ...., “Κατασκευή αγωγών ομβρίων υδάτων στο ....., προϋπολογισμού μελέτης 700.000,00 € με Φ.Π.Α, είναι σε θέση να φέρει εις πέρας το, δίνοντας Μ.Τ.Ε 59,84 % και ταυτόχρονα να τηρεί τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, όπως συνημμένα σας προσκομίζουμε.». Συνημμένα στο ως άνω έγγραφό της, η προσφεύγουσα ανήρτησε και τον κατατεθέντα στο Τμήμα Κοινωνικής ..... το μήνα Νοέμβριο 2019 ετήσιο Πίνακα Προσωπικού της με ισχύ μέχρι 31-12-2020. Με τη με αριθμό 17/2020 απόφασή της, όμως, η ΟΕ του καθ' ου ..... απέρριψε την από 23-1-2020 αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της προσφεύγουσας, με την αιτιολογία ότι δεν είναι επαρκής σχετικά με το ύψος της προσφοράς (59,84%), «... καθώς δεν έγινε καμία προσπάθεια υπολογισμού του κόστους κατασκευής, όπως είναι η εργατική δαπάνη (ημερήσιες αποζημιώσεις, ασφαλιστικές

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

υποχρεώσεις κτλ) ή τα γενικά έξοδα της εταιρείας, ώστε να αποδειχθεί τελικά ένα εύλογο ποσοστό κέρδους. Γενικότερα δεν έχουν εφαρμοστεί οι οδηγίες που παρέχονται για παρόμοιες περιπτώσεις, σύμφωνα με την από 25/04/2017 Εγκύκλιο 9 από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΑΔΑ: .....). Με την ίδια απόφαση, εξάλλου, η ΟΕ του καθ' ου ..... απέρριψε και την προσφορά της εταιρείας «.....», με την αιτιολογία ότι δεν ανταποκρίθηκε και δεν απέστειλε την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς ως όφειλε. Ωστόσο, από το αναφερόμενο πιο πάνω στην παρούσα σκέψη περιεχόμενο της πρόσκλησης (αρ. 142 απόφασης ΟΕ του .....) προς αιτιολόγηση των προσφορών της προσφεύγουσας και της εταιρείας « .....» προκύπτει ότι η αναθέτουσα αρχή δεν ζήτησε συγκεκριμένες διευκρινήσεις, ούτε προσδιόρισε ειδικά τα σημεία της προσφοράς της προσφεύγουσας που δημιουργούσαν συγκεκριμένα ερωτηματικά και επιφυλάξεις, η δε γενική αναφορά στο άρθρο 88 του ν.4412/2016, που διαλαμβάνει, ενδεικτικά, κάποιους τρόπους αιτιολόγησης των προσφορών, δεν επαρκεί για το ορισμένο της πρόσκλησης (βλ. ΔΕΦΠατρών Ν32/2019). Εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή δεν επικαλέσθηκε ρητώς την ανάγκη παροχής στοιχείων ειδικώς σχετικά με την εργατική δαπάνη (ημερήσιες αποζημιώσεις, ασφαλιστικές υποχρεώσεις κτλ) ή τα γενικά έξοδα της προσφεύγουσας, ώστε να αποδειχθεί τελικά ένα εύλογο ποσοστό κέρδους, ούτε ότι στις εξηγήσεις που πρέπει η προσφεύγουσα να παράσχει οφείλει να εφαρμόσει τις οδηγίες της από 25/04/2017 Εγκυκλίου 9 από το Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, ούτε η διακήρυξη, ούτε οι διατάξεις των άρθρων 88 και 89 του ν. 4412/2016 παραπέμπουν στην Εγκύκλιο αυτή για την αιτιολόγηση των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών των διαγωνιζομένων. Στην Εγκύκλιο αυτή, άλλωστε, (από 25/04/2017 Εγκύκλιο 9 του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών) δεν παρέχονται οδηγίες προς τους οικονομικούς φορείς για την αιτιολόγηση των προσφορών τους. Αντιθέτως, όπως προκύπτει από το θέμα της «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ' του ν. 4412/2016 ...», αλλά και το εν γένει περιεχόμενό της παρέχονται οδηγίες στις αναθέτουσες αρχές για το περιεχόμενο των γενικών εξόδων και του οφέλους μιας εργοληπτικής επιχείρησης που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά τη

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

διαμόρφωση των τιμών του προϋπολογισμού και του τιμολογίου ενός έργου η εκτέλεση του οποίου προκηρύσσεται και αναφέρεται στα έγγραφα της σύμβασης. Σύμφωνα, δε με όσα αναφέρθηκαν στη 12^η σκέψη της παρούσας, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να διατυπώνει με σαφήνεια την πρόσκληση που απευθύνει στους ενδιαφερόμενους υποψηφίους, προκειμένου να τους παράσχει τη δυνατότητα να αποδείξουν κατά τρόπο πλήρη και λυσιτελή τη σοβαρότητα των προσφορών τους, είναι δε αναγκαίο αυτοί να γνωρίζουν, όχι μόνο ότι κατά την άποψη της αναθέτουσας αρχής προσέφεραν υψηλό ποσοστό έκπτωσης, αλλά, επίσης, και τα συγκεκριμένα σημεία ή τους συγκεκριμένους λόγους που δημιούργησαν ερωτηματικά στην αναθέτουσα αρχή. Η παράθεση δε στη σχετική πρόσκληση της τεκμηριωμένης εκτίμησης της αναθέτουσας αρχής σε σχέση με την προσφορά τους είναι, περαιτέρω, αναγκαίος όρος για τον αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο της πράξης, με την οποία η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει, τυχόν, ως μη επαρκή τα όσα εξέθεσε ο διαγωνιζόμενος για να αιτιολογήσει την προσφορά του (βλ. ΔΕφΠατρών Ν32/2019). Με τα δεδομένα αυτά, ενόψει των όσων γίνονται δεκτά παραπάνω, ιδίως στη 12^η σκέψη της παρούσας, η πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής με το ανωτέρω περιεχόμενο δεν ήταν επαρκώς ορισμένη, ώστε να καταστεί εφικτή στην προσφεύγουσα η διευκρίνιση του περιεχομένου της προσφοράς της. Η αοριστία, μάλιστα της πρόσκλησης αυτής επιτείνεται έτι περαιτέρω από τα επιπλέον ερωτηματικά και επιφυλάξεις επί της προσφοράς και των εξηγήσεων της προσφεύγουσας, που η αναθέτουσα αρχή όχι μόνον δεν έθεσε στην προσφεύγουσα προς παροχή περαιτέρω διευκρινίσεων, αλλά δεν έλαβε υπόψη της ούτε στην αιτιολογία απόρριψης των εξηγήσεων της, σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, διατυπώνει δε το πρώτον με τις απόψεις της. Τις απόψεις της, εξάλλου, η αναθέτουσα αρχή δεν κοινοποίησε στην προσφεύγουσα όπως όφειλε σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, στερώντας έτσι από την προσφεύγουσα τη δυνατότητα να διευκρινίσει, έστω και υπό την μορφή υπομνήματος ενώπιον της ΑΕΠΠ, τα σημεία της προσφοράς της που κατά την αναθέτουσα έχρηζαν περαιτέρω διευκρινίσεων. Με τα δεδομένα αυτά, η

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

Οικονομική Επιτροπή του καθ' ου ..... μη νόμιμα αποφάσισε την απόρριψη της προσφοράς της προσφεύγουσας, λόγω μη επαρκών εξηγήσεων της χαμηλής της προσφοράς, χωρίς προηγουμένως να υποβάλει πρόσκληση, στην οποία αφενός θα επισημαίνονται τα συγκεκριμένα σημεία της προσφοράς της και των εξηγήσεων επ' αυτής που προκαλούν αμφιβολίες ή επιφυλάξεις αφετέρου θα προσδιορίζονται τα αναγκαία στοιχεία που πρέπει να προσκομιστούν προκειμένου να εξηγηθεί επαρκώς ότι η προσφορά της είναι σοβαρή. Όσα δε περί του αντιθέτου προβάλλονται είναι αβάσιμα και απορριπτέα. Για τους λόγους αυτούς η προσβαλλόμενη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του καθ' ου ..... πρέπει να ακυρωθεί. Ενόψει τούτων δε, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι από το περιεχόμενο της αιτιολόγησής της προκύπτει ότι έχει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των λοιπών συμμετεχόντων και ότι η προσβαλλόμενη απόφαση είναι και πλημμελώς αιτιολογημένη, διότι δεν διαλαμβάνει κρίση επί του περιεχομένου αυτού προβάλλονται αλυσιτελώς.

15. Επειδή, κατ' ακολουθίαν, η κρινόμενη προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, σύμφωνα με το σκεπτικό, η δε παρέμβαση πρέπει να απορριφθεί.

16. Επειδή, ύστερα από την προηγούμενη σκέψη, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να της επιστραφεί, σύμφωνα με το άρθρο 363 παρ. 5 του ν.4412/2016 και το άρθρο 5 παρ. 5 του π.δ. 39/2017.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή.

Ακυρώνει, σύμφωνα με το σκεπτικό, τη με αριθμό 17/2020 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής (ΟΕ) του ....., κατά το μέρος της κατά το οποίο απορρίπτεται η αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της εταιρείας με την επωνυμία « .....» και η προσφορά της στο διαγωνισμό για την ανάδειξη αναδόχου του έργου «Κατασκευή αγωγών ομβρίων υδάτων στο .....».

Αριθμός απόφασης: 529 / 2020

Αναπέμπει την υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου να ενεργηθούν τα νόμιμα, κατά τα κριθέντα στη 14^η σκέψη της παρούσας.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου, που κατέθεσε η προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στον Αγ. Ιωάννη Ρέντη, στις 22 Απριλίου 2020 και εκδόθηκε στον ίδιο τόπο στις 7 Μαΐου 2020.

Ο Πρόεδρος

Η Γραμματέας

Κων/νος Πολ. Κορομπέλης

**Τζέιμου Γιάννακα
και α.α. Βασίλειος Γκίζης**